

РЕСМИ РЕЦЕНЗИЯ

философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған 6D120100 – Ветеринариялық медицина білім беру бағдарламасы бойынша Курманбекова Жулдыз Кайратовнаның «Зертханалық жағдайда қойдың катаралды безгегін баламалау үшін тест-жүйені жасап шығару» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің жазбаша пікірі

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	<p>1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p>1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету);</p> <p>2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету);</p> <p>3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.</p>	<p><i>Диссертациялық жұмыс «Медицинада, ауыл шаруашылығында, қоршаған ортаны қорғауда, тамақ және өңдеу өнеркәсібінде гендік-инженерлік және жасушалық технологияларды әзірлеу және пайдалану» мемлекеттік бағдарламасы аясында «Қой катаралды қызбасының алдын алу және диагностикалаудың жоғары тиімді құралдарын әзірлеу» жобасы негізінде, сонымен қатар 2024–2026 жылдарға арналған BR249927852 «Қостанай облысының агроөнеркәсіптік кешенінің тұрақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында кешенді ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ ғылыми-зерттеу технологиялық орталығын құру» ФТБ аясында жүзеге асырылған.</i></p> <p><i>Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының келесі басым бағытына сәйкес келеді:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Агроөнеркәсіптік кешенді тұрақты дамыту және ауыл шаруашылығы өнімдерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету;</i> – <i>Биологиялық қауіпсіздік және ветеринариялық медицина;</i> – <i>Биотехнология және диагностика әдістерін дамыту.</i> <p><i>Бұл сәйкестік зерттеу тақырыбының жануарлардың аса қауіпті инфекциялық ауруларын диагностикалау, алдын алу және биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелерін қамтуымен негізделеді.</i></p>
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, <u>ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.</u>	<p><i>Диссертациялық жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады, ал оның маңыздылығы толық ашылған.</i></p> <p><i>Жұмыстың ғылыми маңыздылығы келесі нәтижелермен негізделеді:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Қазақстан Республикасында алғаш рет қойдың катаралды безгегі вирусының актуалды штаммы негізінде диагностикалық тест-жүйе әзірленді;</i> – <i>Қоздырғыштың антигенін анықтауға арналған иммуноферменттік талдаудың (ИФТ) жаңа модификациясы ұсынылды;</i>

			<ul style="list-style-type: none"> – Вирусқа тән жоғары спецификалық антигендер, иммуноглобулиндер және ферментті конъюгат алу технологиялары жетілдірілді; – Жасалған тест-жүйенің сезімталдығы мен тәнділігі эксперименттік түрде дәлелденді; – Зерттеу нәтижелері ветеринариялық вирусология және биотехнология салаларының дамуына үлес қосады. <p>Осылайша, диссертациялық жұмыс жануарлардың аса қауіпті вирустық ауруларын диагностикалау саласында жаңа ғылыми нәтижелер алуға бағытталған және отандық ғылымның дамуына маңызды үлес болып табылады.</p>
3.	Өзі жазу принципі	<p>Өзі жазу деңгейі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған. 	<p>Диссертациялық жұмысты талдау нәтижесі бойынша, зерттеудің мазмұны, құрылымы, алынған ғылыми нәтижелер мен қорытындылар автордың өз бетінше орындағанын көрсетеді. Жұмыста автордың дербес ғылыми ізденісі, эксперименттік зерттеулер жүргізуі және нәтижелерді жүйелеуі айқын байқалады.</p>
4.	Ішкі бірлік принципі	<p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген. 	<p>Диссертациялық жұмыстың өзектілігі толық әрі жан-жақты негізделген. Зерттеу тақырыбы қойдың катаралды безгегі сияқты трансшекаралық және аса қауіпті вирустық инфекцияның таралу қаупімен, оның Қазақстан аумағына ену ықтималдығымен және ветеринариялық қауіпсіздікке төндіретін қатерімен дәлелденген. Сонымен қатар, ауруды уақтылы диагностикалауға арналған тиімді әдістер мен тест-жүйелерді әзірлеудің қажеттілігі нақты көрсетілген. Осыған байланысты диссертация тақырыбы қазіргі ғылыми және практикалық сұраныстарға толық сәйкес келеді.</p>
		<p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) айқындайды; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды. 	<p>Диссертация мазмұны толықтай зерттеу тақырыбына сәйкес келеді. Жұмыстың барлық бөлімдері (әдебиетке шолу, зерттеу әдістері, нәтижелер және қорытынды) қойдың катаралды безгегін зертханалық жағдайда балауға арналған тест-жүйені әзірлеу мәселесіне жүйелі түрде бағытталған.</p> <p>Әсіресе, жұмыста: вирус итамын бөліп алу, антиген мен иммуноглобулин алу, иммуноферменттік талдау (ИФТ) әдісін әзірлеу және оңтайландыру, диагностикалық тест-жүйені сынақтан өткізу сияқты кезеңдер толық қамтылып, диссертация тақырыбын нақты</p>

	ашады. Осыған байланысты диссертация мазмұны зерттеу тақырыбын толық айқындайды.
<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:</p> <p><u>1) сәйкес келеді;</u></p> <p>2) ішінара сәйкес келеді;</p> <p>3) сәйкес келмейді.</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың мақсаты мен міндеттері зерттеу тақырыбына толық сәйкес келеді. Жұмыстың негізгі мақсаты – қойдың қатаралды безгегін диагностикалауға арналған иммуноферменттік талдау (ИФТ) негізіндегі тест-жүйені әзірлеу болса, қойылған міндеттер осы мақсатқа жетуге бағытталған.</p> <p>Атап айтқанда, міндеттер қатарында:</p> <p>вирус штаммын бөліп алу және зерттеу, оны өсірудің оңтайлы жағдайларын анықтау, антиген, иммуноглобулин және конъюгат дайындау, ИФТ әдісін әзірлеу және оңтайландыру, тест-жүйені сынақтан өткізу сияқты кезеңдер қамтылған, бұл диссертация тақырыбын толық ашады және мақсатпен логикалық байланыста берілген.</p> <p>Осыған байланысты мақсат пен міндеттер зерттеу тақырыбына толық сәйкес келеді.</p>
<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:</p> <p><u>1) толық байланысқан;</u></p> <p>2) ішінара байланысқан;</p> <p>3) байланыс жоқ.</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың құрылымы логикалық тұрғыдан бірізді және өзара тығыз байланысқан. Кіріспе бөлімінде негізделген өзектілік, мақсат пен міндеттер кейінгі тарауларда жүйелі түрде ашылып, зерттеу барысымен толық дәлелденеді.</p> <p>Әдебиетке шолу зерттеу бағытын айқындаса, зерттеу материалдары мен әдістері қойылған міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған. Ал алынған нәтижелер мен олардың талқылануы мақсатқа жеткенін көрсетіп, қорытынды бөлімде жинақталып беріледі. Барлық бөлімдер бір ғылыми идея төңірегінде біріктірілген.</p> <p>Осыған байланысты диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері өзара логикалық тұрғыдан толық байланысқан.</p>
<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <p><u>1) сыни талдау бар;</u></p> <p>2) талдау ішінара жүргізілген;</p> <p>3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген;</p> <p>4) талдау жоқ.</p>	<p>Диссертациялық жұмыста автор ұсынған жаңа ғылыми шешімдер (диагностикалық тест-жүйе, ИФТ әдісінің модификациясы, антиген мен иммуноглобулин алу технологиялары) эксперименттік зерттеулер арқылы дәлелденген. Жұмыста алынған нәтижелердің тиімділігі мен сенімділігі олардың сезімталдығы, тәнділігі және практикалық қолдану мүмкіндігі арқылы көрсетілген. Сонымен қатар, ұсынылған әдістер қолданыстағы диагностикалық тәсілдермен салыстырылып, олардың артықшылықтары ғылыми тұрғыда негізделген. Осыған байланысты</p>

			<p>автор жүргізген талдау дербес ғылыми тұжырымдарға негізделіп, салыстырмалы және сыни сипатта берілген.</p>
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? <u>1) толығымен жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Диссертациялық жұмыста алынған ғылыми нәтижелер толықтай жаңа болып табылады. Зерттеу барысында:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Қазақстан жағдайында алғаш рет қойдың қатаралды безгегі вирусының актуалды штаммы негізінде диагностикалық тест-жүйе әзірленген; – ИФТ жаңа жетілдірілген әдісі ұсынылған; – вирус антигенін, иммуноглобулиндер мен ферментті конъюгаттарды алу технологиялары жаңаша тәсілдермен жетілдірілген; – әзірленген әдістің тиімділігі мен диагностикалық құндылығы эксперименттік түрде дәлелденген. <p>Бұл нәтижелер отандық ветеринариялық диагностика саласында бұрын қолданылмаған жаңа ғылыми шешімдер болып табылады.</p>
		<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? <u>1) толығымен жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Диссертацияның қорытындылары толығымен жаңа:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Қазақстанда алғаш рет ҚКБ вирусының «RT/RIBSP-07/16» штаммы негізінде диагностикалық ИФТ тест-жүйесі әзірленді; – ҚКБ вирусының антигенін анықтаудың тиімді жағдайлары мен параметрлері алғаш рет оңтайландырылды; – Жоғары спецификалық иммуноглобулиндер мен ферментті конъюгат алу технологиясы ұсынылды; – ИФТ әдісінің сезімталдығы мен тәнділігі тәжірибе жүзінде дәлелденді және эпизоотиялық мониторингте қолдану мүмкіндігі көрсетілді.
		<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? <u>1) толығымен жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Диссертацияда ұсынылған шешімдер толығымен жаңа және ғылыми тұрғыдан негізделген.</p> <p>Нақты мысалдар:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Қойдың қатаралды безгегін анықтауға арналған жаңа диагностикалық ИФТ тест-жүйе әзірленді – бұл ветеринариялық зертханаларда қолдануға бағытталған технологиялық жаңалық; – ҚКБ вирусының антигенін анықтаудың оңтайландырылған технологиялық параметрлері (температура, уақыт, реагент концентрациясы) алғаш рет жүйеленді;

			<ul style="list-style-type: none"> – Иммуноглобулиндер мен ферментті конъюгат алу әдістері жетілдіріліп, тұрақтылығы жоғары диагностикалық компоненттер алынды; – Әзірленген тест-жүйе эпизоотиялық мониторингте (Алматы, Жамбыл өңірлері) қолданылып, практикалық тиімділігі дәлелденді; – Нәтижелер ветеринариялық зертханаларға енгізуге ұсынылып, бұл диагностиканың жылдамдығы мен дәлдігін арттыруға мүмкіндік береді. <p>Осы шешімдер жаңа, тәжірибемен дәлелденген және нақты қолданбалы мәнге ие.</p>
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (квалитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	<p>Диссертациялық жұмыста ұсынылған барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан ауқымды дәлелдемелерде негізделген.</p> <p>Бұл келесімен дәлелденеді:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зерттеу жұмыстары нақты эксперименттік деректерге (вирус штаммын бөліп алу, өсіру, антиген және иммуноглобулин алу нәтижелері) сүйенген; – ИФТ әдісінің тиімділігі сезімталдық және тәнділік көрсеткіштері арқылы тәжірибе жүзінде дәлелденген; – алынған нәтижелер бірнеше кезеңді зертханалық сынақтармен және эпизоотиялық мониторинг барысында тексерілген; – қорытындылар зерттеу нәтижелерімен логикалық байланыста жүйелі түрде шығарылған. <p>Осыған байланысты диссертацияның негізгі қорытындылары сенімді ғылыми дәлелдерге негізделген деп бағаланады.</p>
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	<p>Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Ереже дәлелденді ме?</p> <p><u>1) дәлелденді;</u></p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді;</p> <p>5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p>	<p>Диссертацияда қорғауға ұсынылған негізгі ережелер (вирус штаммын бөліп алу, антиген алу, иммуноглобулиндер дайындау, ИФТ әдісін әзірлеу және оның тиімділігін дәлелдеу) әрқайсысы бойынша бағалау төмендегідей:</p> <p>1-қағидат: ҚКБ вирусының штаммын бөліп алу және қасиеттерін зерттеу</p> <p>7.1: 1) дәлелденді (штамм нақты бөлініп алынып, биологиялық қасиеттері зерттелген);</p> <p>7.2: 2) Тривиалды емес.</p>

		<p>7.2 Тривиалды ма? 1) ия; <u>2) жоқ;</u> 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.3 Жаңа ма? 1) <u>ия;</u> 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) <u>кең</u> 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) <u>ия;</u> 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p>	<p>2-қағидат: Вирусты жасуша өсінділерінде өсірудің оңтайлы жағдайлары 7.1: 1) дәлелденді (температура, орта, уақыт сияқты параметрлер эксперимент арқылы анықталған); 7.2: 2) Тривиалды емес.</p> <p>3-қағидат: Тәнділігі жоғары антиген алу әдістемесі 7.1: 1) дәлелденді (антиген алу және тазалау технологиясы тәжірибелік түрде негізделген) 7.2: 2) Тривиалды емес.</p> <p>4-қағидат: Иммуноглобулиндер мен конъюгат дайындау технологиясы 7.1: 1) дәлелденді (иммуноглобулин алу және конъюгат белсенділігі зерттелген) 7.2: 2) Тривиалды емес.</p> <p>5-қағидат: ҚКБ вирусын анықтауға арналған ИФТ әдісін әзірлеу және оңтайландыру 7.1: 1) дәлелденді (әдістің сезімталдығы мен тәнділігі тәжірибе жүзінде дәлелденген); 7.2: 2) Тривиалды емес.</p> <p>6-қағидат: Әзірленген тест-жүйенің практикалық тиімділігі. 7.1: 1) дәлелденді (эпизоотиялық мониторингте қолданылып, нәтижелері алынған); 7.2: 2) Тривиалды емес.</p> <p>Жалпы қорытынды: Барлық негізгі ережелер толық дәлелденген және тривиалды емес (жаңа ғылыми нәтиже) болып табылады.</p>
8.	<p>Дәйектілік қағидаты.</p> <p>Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) <u>ия;</u> 2) жоқ.</p> <p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p>	<p>8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған. Диссертацияда зерттеу әдістері (вирус штаммын бөліп алу, жасуша өсіндісінде өсіру, антиген және иммуноглобулин алу, ИФТ әдісі) нақты сипатталып, ғылыми тұрғыдан негізделген.</p> <p>8.2 Нәтижелер қазіргі заманғы әдістер мен деректерді өңдеу тәсілдері арқылы алынған: Жұмыста заманауи зертханалық әдістер (иммуноферменттік талдау, жасушалық технологиялар, серологиялық зерттеулер) қолданылып, алынған нәтижелер өңделіп, интерпретацияланған.</p>

		<p>1) ия; 2) жоқ.</p> <p>8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) ия; 2) жоқ.</p> <p>8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге <u>сілтемелермен расталған</u> / ішінара расталған / расталмаған.</p> <p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға <u>жеткілікті/жеткіліксіз</u>.</p>	<p>8.3 Теориялық қорытындылар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген: Ұсынылған тұжырымдар мен әдістер толықтай тәжірибелік зерттеулермен (лабораториялық және эпизоотиялық сынақтар) дәлелденген.</p> <p>8.4 Маңызды мәлімдемелер ғылыми әдебиеттермен расталған: Диссертацияда негізгі тұжырымдар халықаралық және отандық ғылыми дереккөздерге сілтемелер арқылы расталған.</p> <p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі жеткіліктілігі: Әдебиеттер тізімі зерттеу тақырыбын толық қамтиды және жеткілікті көлемде ұсынылған (140-қа жуық дереккөз). Сондықтан жеткілікті деп бағалаймын. Жалпы қорытынды: диссертацияда дереккөздер мен алынған нәтижелер жоғары деңгейде дәйектелген, әдіснамасы негізделген және ғылыми талаптарға толық сәйкес келеді.</p>
9	Практикалық қағидаты	<p>9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:</p> <p>1) бар; 2) жоқ.</p> <p>9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:</p> <p>1) ия; 2) жоқ.</p> <p>9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма?</p> <p>1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Диссертация ветеринариялық вирусология және биотехнология салаларын дамытуға үлес қосады, атап айтқанда ҚКБ вирусын диагностикалау әдістерін ғылыми тұрғыдан негіздейді және жетілдіреді.</p> <p>Жұмыс нәтижелері ветеринариялық зертханаларда қолдануға бағытталған нақты диагностикалық құрал (ИФТ тест-жүйе) әзірлеумен сипатталады. Сонымен қатар, ол эпизоотиялық мониторингте (Алматы, Жамбыл өңірлері) сынақтан өтіп, практикада қолдану мүмкіндігі жоғары екенін көрсеткен.</p> <p>Ұсынылған практикалық шешімдер (жаңа тест-жүйе, диагностикалық компоненттер, қолдану нұсқаулықтары) бұрын отандық тәжірибеде қолданылмаған және алғаш рет ұсынылған.</p>

10.	Жазу және ресімдеу сапасы	<p>Академиялық жазу сапасы:</p> <p>1) жоғары; <u>2) орташа;</u> 3) орташадан төмен; 4) төмен.</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың академиялық жазу сапасын сыни тұрғыдан бағалай отырып, оны жоғары деңгейге жақын, бірақ толық жетілдірілмеген деп сипаттауға болады.</p> <p>Жұмыстың күшті жақтары:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ғылыми стиль сақталған, терминология дұрыс және бірізді қолданылған; – материал логикалық құрылыммен берілген; – зерттеу нәтижелері нақты және түсінікті баяндалған; – ғылыми аппарат (мақсат, міндет, жаңалық, қорытынды) дұрыс рәсімделген. <p>Сонымен қатар, бірқатар кемшіліктер байқалады:</p> <ul style="list-style-type: none"> – кейбір бөлімдерде сөйлемдер күрделі және ауыр құрылған, бұл мәтіннің оқылуын қиындатады; – ғылыми ойлар кей тұстарда қайталанып, ықшамдалмаған; – қазақ және орыс тіліндегі терминдердің аралас қолданылуы стилистикалық бірізділікті әлсіретеді; – жеке тұстарда редакциялық және стилистикалық өңдеуді қажет ететін сөйлемдер кездеседі. <p>Осыған байланысты диссертацияның академиялық жазу сапасы жеткілікті деңгейде болғанымен, толық редакциялық жетілдіруді талап етеді.</p>
11.	Диссертацияға ескертулер		<p>Әдеби шолу бөлімі:</p> <p>Әдеби шолуда көптеген дереккөздер келтірілгенімен, олардың сыни талдауы жеткіліксіз.</p> <p>Мысал: 8–9 беттерде ҚКБ ауруының таралуы туралы көптеген елдер бойынша деректер тізбектеліп берілген, бірақ осы мәліметтерге авторлық қорытынды немесе салыстырмалы талдау (қай елде диагностика тиімді, қандай әдістер қолданылады) толық жасалмаған.</p> <p>Ғылыми жаңалықты нақтылау:</p> <p>Жаңалықтар көрсетілгенімен, олардың халықаралық аналогтармен салыстырмасы әлсіз.</p> <p>Мысал: 10-бетте «жаңа буындағы ИФТ әдісі» ұсынылғаны айтылған, бірақ оның ELISA-ның стандартты халықаралық тест-жүйелерінен (мысалы, коммерциялық тесттерден) айырмашылығы нақты көрсетілмеген.</p>

			<p><i>Әдістемелік бөлім:</i> <i>Кейбір тәжірибелердің статистикалық негіздемесі жеткіліксіз.</i> <i>Мысал: ИФТ нәтижелерінің сезімталдығы мен тәнділігі көрсетілгенімен, олардың сенімділік интервалдары немесе статистикалық қателіктері (p-value, SD) нақты берілмеген.</i> <i>Терминологиялық бірізділік:</i> <i>Әртүрлі тілдегі терминдер аралас қолданылған.</i> <i>Мысал: мәтінде «ИФТ», «ELISA», «иммуноферменттік талдау» ұғымдары қатар қолданылып, бір терминологиялық стандарт сақталмаған.</i> <i>Жалпы қорытынды:</i> <i>Көрсетілген ескертулер негізінен мазмұнды тереңдету, ғылыми талдауды күшейту және мәтінді редакциялық жетілдіруге бағытталған. Бұл түзетулер енгізілген жағдайда диссертацияның ғылыми деңгейі айтарлықтай жоғарылайды.</i></p>
12.	<p>Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)</p>		<p><i>Докторанттың жарияланған ғылыми мақалалары диссертация тақырыбына толық сәйкес келеді және зерттеу жұмысының негізгі нәтижелерін кезең-кезеңімен ашып көрсетеді. Мақалаларда қойдың катаралды безгегі вирусын зерттеу, оның диагностика әдістерін жетілдіру және эпизоотиялық жағдайды бағалау мәселелері қамтылған. Ғылыми деңгейін бағалау барысында келесі ерекшеліктер анықталды:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>– Мақалалар халықаралық және республикалық ғылыми басылымдарда жарияланған, оның ішінде рецензияланатын журналдар бар (мысалы, International Journal of Veterinary Science, 2023);</i> <i>– Зерттеу нәтижелері жүйелі түрде беріліп, әр мақала диссертацияның жеке бір міндетін шешуге бағытталған (вирус өсіру, антиген алу, диагностика әдістерін әзірлеу, эпизоотиялық мониторинг);</i> <i>– Мақалаларда эксперименттік деректер, салыстырмалы талдау және нақты ғылыми қорытындылар келтірілген;</i> <i>– Жұмыстардың бір бөлігі халықаралық ғылыми қауымдастыққа бағытталған, бұл зерттеудің өзектілігі мен ғылыми маңызын көрсетеді.</i>

		<p>Сонымен қатар, кейбір мақалаларда нәтижелерді тереңірек теориялық талдау және халықаралық аналогтармен кеңірек салыстыру жүргізуді күшейтуге болар еді.</p> <p>Қорытынды: Докторанттың ғылыми мақалаларының деңгейі жеткілікті жоғары, олар диссертация тақырыбының мазмұнын толық ашады және зерттеу нәтижелерінің ғылыми негізділігін растайды.</p>
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)	<p>Диссертацияда қойылған мақсат пен міндеттер толық орындалған, ұсынылған ғылыми нәтижелер ветеринариялық ғылымның дамуына елеулі үлес қосады және практикада қолдануға бағытталған.</p> <p>Осыған байланысты, Курманбекова Жұлдыз Қайратовнаның 6D120100 – Ветеринариялық медицина мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған диссертациялық жұмысы белгіленген талаптарға сәйкес келеді және философия докторы (PhD) дәрежесін беру үшін Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Комитетіне ұсынылады.</p>

Ресми рецензент:

Ветеринария ғылымдарының докторы,
 профессор, ЖШС «Микробиология және вирусология ғылыми-өндірістік орталығы» вирустар экологиясы зертханасының меңгерушісі

Жұлдыз
 _____ Қыдырманов Айдын Исағалиұлы
 Қолтаңбасы мөр басылып расталады

Күні "30" наурыз 2026 ж.

